

МОТИВИ

към проект на промяна на Наредба №15/22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти относно атестирането на педагогическите специалисти

1. Причини, които налагат промяната

В изпълнение на чл. 221 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) педагогическите специалисти са длъжни ежегодно да повишават квалификацията си с цел подобряване качеството на работата им и повишаване резултатите и качеството на подготовка на децата и учениците. Повишаването на квалификацията е непрекъснат процес на усъвършенстване и обогатяване на компетентностите, които педагогическите специалисти отразяват в професионално портфолио, подпомагащо атестирането и самооценяването на педагогическия специалист.

Въведеното през месец март 2020 във връзка с COVID-19 извънредно положение, както и обявената извънредна епидемиологична обстановка впоследствие, повлияха върху всички регламентирани срокове и процеси в системата на предучилищното и училищното образование, включително и върху повишаване на квалификацията на учителите и другите педагогически специалисти. Това се отрази на възможността за натрупване на квалификационни кредити, които се присъждат в резултат от участие в обучителни форми, които от своя страна са задължение на педагогическите специалисти за всеки период на атестиране с цел кариерно развитие. Невъзможността квалификационните кредити да бъдат придобивани при неприсъствено обучение или при синхронно обучение в електронна среда от разстояние е една от причините, които обуславят предложената промяна в Наредба № 15 от 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти относно атестирането на педагогическите специалисти.

Съгласно чл. 218, ал. 1 от ЗПУО условията и редът за атестирането на педагогическите специалисти, както и критериите за атестиране и съставът на атестационната комисия, се определят с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти и понастоящем са уредени в Раздел VIII „Атестиране на дейността на педагогическите специалисти“ на горепосочената Наредба 15/22.07.2019 г.

Според чл. 76, ал. 3 от Наредбата целите на процеса на атестиране са установяване на постигнатите от педагогическите специалисти резултати от дейността им, повишаване качеството на образованието на децата или учениците, мотивирането им за

професионално усъвършенстване чрез повишаване на квалификацията, установяване на потребността от методическа и организационна подкрепа на педагогическия специалист и осигуряване на наставник или наставници.

В същата разпоредба, в ал. 4 се пояснява, че получените оценки от атестирането служат за кариерно развитие, поощряване на педагогическите специалисти, получили високи оценки, насочване за повишаване на квалификацията им с цел актуализиране, допълване или разширяване на професионалната им компетентност, осигуряване на методическа и/или организационна подкрепа и осигуряване на наставник или наставници.

Предстоящото атестиране се очаква да обхване почти 90% от всички педагогически специалисти в страната. Според справка изготвена от Център за информационно осигуряване на образованието 78 192 педагогически специалисти в системата на предучилищното и училищното образование подлежат на включване в процедура на първото атестиране, стартираща през октомври-ноември 2020 година.

За реализиране на процеса, освен подлежащите на атестиране педагогически специалисти в детските градини и училищата, в Националния дворец на децата, Държавния логопедичен център, центровете за подкрепа за личностно развитие и в регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование ще се ангажират и много други лица, а именно членове на комисията, в чийто състав се включват представители на работодателя, на финансиращия орган, на педагогическия съвет, на регионалното управление на образованието, както и родител от обществения съвет. В допълнение, процесът се утежнява и от обстоятелството, че трябва да протече едновременно във всички образователни институции.

В период, в който от първостепенно значение е организирането на нормално протичане на учебния процес през учебната година в условия на извънредна епидемиологична обстановка и непредвидими обстоятелства, при които системата на предучилищното и училищното образование все още усвоява най-ефективните методи за работа такава мащабна организация по осъществяване на процеса на атестиране на педагогическите специалисти в Националния дворец на децата, Държавния логопедичен център, центровете за подкрепа за личностно развитие и в регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование е по-добре да бъде отложена и първото атестиране да се осъществи през учебната 2021/2022 г., а за учителите, директорите и другите педагогически специалисти в детските градини и училищата, да се извърши до една година след провеждане на инспектирането на институцията, при

условията и по реда на Раздел VIII „Атестиране на дейността на педагогическите специалисти“.

В допълнение на причините за промяната и обвързването на атестирането с инспектирането на детските градини и училищата е необходимо да посочим разпоредбата на чл. 84, ал. 3 на Наредба № 15/22.07.2019 г. относно атестирането на директорите. Съгласно тази разпоредба съответната атестационна комисия може да използва резултатите от самооценяването на институцията, като част от процеса на управление на качеството в детските градини и училищата, протоколи от контролната дейност, осъществена от работодателя на атестираното лице, от финансиращия орган, в случаите, когато е различен от работодателя, от регионалното управление на образованието, както и оценки и насоки в резултат на инспектиране, проведено от Националния инспекторат по образованието. Изпълнението на разпоредбата е причина да бъде осигурена последователност при извършване на атестирането след проведено инспектиране в детската градина или училището и също обуславя предложената промяна в Наредбата.

2. Цели на промяната.

Промяната цели осигуряване на условия за управление на качеството, регламентирано в чл. 271, ал. 1 на ЗПУО като непрекъснат процес на организационно развитие, основан на анализиране, планиране, изпълнение на дейностите, оценяване и внасяне на подобрения в работата на детските градини и училищата. Това осигуряване на качество е в пряка връзка с работата на педагогическите специалисти, които са основните движещи сили и за повишаване на качеството на образованието. Кариерното развитие на педагогическите специалисти е процес на усъвършенстване на компетентностите им при последователно заемане на учителски или възпитателски длъжности или при придобиване на степени, предпоставка за повишаване качеството и ефективността на образованието.

Съгласно чл. 228, ал. 1 и ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование, атестирането е процес на оценяване на съответствието на дейността на учителите, директорите и другите педагогически специалисти с професионалния им профил, с изискванията за изпълнение на длъжността, както и със стратегията за развитие на детската градина, училището или центъра за подкрепа за личностно развитие, а за директорите – и на управленската им компетентност.

Инспектирането от своя страна, като процес на изготвяне на цялостна независима експертна оценка на качеството на предоставяното от детската градина или училището образование цели установяване на степента на изпълнението на държавните

образователни стандарти, като се формулира оценка за силните страни в дейността на образователните институции и за аспектите в дейността им, които се нуждаят от подобрене.

Промяната, която се предлага ще доведе до осигуряване на условия за изпълнение на задължението в съответствие с чл. 219, ал. 2, т. 4 от ЗПУО – педагогическите специалисти да поддържат и повишават квалификацията си съобразно политиките за организационно развитие на съответната институция и специфичните потребности на децата и учениците, с които работят, до постигане на по-добри резултати при осъществяване на обучението им и подобряване на качеството на образованието. Цел на предлаганата промяна е да бъде въведена последователност при извършването на двата процеса, а именно инспектирането на детските градини и училищата да предхожда атестирането на педагогическите специалисти.

3. Очакваните резултати от прилагането на промяната.

Промяната във времето за стартиране първото атестиране на учителите, директорите и другите педагогически специалисти в детските градини и училищата – до една година след провеждане на инспектирането на институцията, а на педагогическите специалисти в Националния дворец на децата, Държавния логопедичен център, центровете за подкрепа за личностно развитие и в регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – през учебната 2021/2022 г. при условията и по реда на Раздел VIII „Атестиране на дейността на педагогическите специалисти“ ще допринесе за по-добрата организация и постигане на целите на атестирането – процес на оценяване на съответствието на дейността на педагогическите специалисти с професионалния им профил, изискванията за изпълнение на длъжността, както и със стратегията за развитието на институцията.

4. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата наредба

Проектът на Наредба няма да изисква разходване на допълнителни финансови средства от държавния бюджет.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

Предложеният проект на наредба не е свързан с въвеждането на актове на Европейския съюз, поради което не се налага да бъде изготвена справка за съответствие с европейското право.